

Dan, Povodi, 31. januar 2011.

Četiri zida kriju istopolne zajednice

~Zakonodavac æ e Ustavnom sudu morati da dokaže da postoji objektivno i razumno opravdanje za postojanje razlike u tretmanu prema ljudima zbog njihovog pola ili seksualne orijentacije, kaže Kojić iæ

Istraživač kršenja ljudskih prava i sloboda Aleksandar Zeković ocijenio je da su homofobija i stigmatizacija seksualnih manjina izuzetno izražene u Crnoj Gori, zbog čega je ova populacija primorana da živi "nevidljivim" načinom života. On je "Danu" izjavio da je "za mnoge od njih mnogo je prihvatljiviji takozvani dvostruki način života od toga, nego da se u sredini gdje žive saznalo za njihovu seksualnu orijentaciju.

Zeković i član Evropske komisije za prava seksualne orijentacije Jovan Kojić prošle sedmice su podnijeli inicijativu Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbe Porodičnog zakona, kojom je vanbračna zajednica definisana kao "zajednica muškarca i žene", za šta tvrde da je suprotno crnogorskom ustavu, ali i brojnim međunarodnim dokumentima, koje obavezuju Crnu Goru.

- Ovo, svakako, ne doprinosi zaštiti "morala" građana, niti tradicionalnim vrijednostima porodice, koju navodno zakonodavac štiti. Pripremili smo detaljnu analizu osporenog člana Porodičnog zakona. Kroz više od dvadeset različitih argumenata mi smo se u inicijativi pozvali na relevantno međunarodno pravo. Nudimo isto toliko argumenata i kada je u pitanju nacionalna praksa, i sve to detaljno obrazložimo u materijalu koji planiramo da objavimo u formi knjige. Neke argumente ćemo ostaviti za sami kraj, da bi sačuvali kontinuitet pozicije da argumentovano zastupamo stavove iz naše inicijative, poručuje Zeković.

On pojašnjava da Porodični zakon ne dozvoljava istopolnim parovima da uživaju bilo koje pravo koje proističe iz braka ili vanbračne zajednice.

- Istopolne zajednice nemaju zakonski status, odnosno nijesu pravno zaštićene. Sa druge strane, vanbračna zajednica između osoba različitog pola izjednačena je sa bračnom zajednicom u pogledu prava na međusobno izdržavanje i drugih imovinsko-pravnih odnosa. Ljudska prava, demokratija i vladavina prava predstavljaju osnovna načela na kojima počiva Evropska unija, što se odnosi i na LGBT populaciju. Lisabonski ugovor također donosi značajne promjene u pogledu načela jednakosti i zabrane diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije, kaže Zeković dodajući i da "na globalnom nivou također postoje primjeri koji ukazuju da crnogorsko zakonodavstvo nije usklađeno sa međunarodnim pravom koje je obavezuje".

Kojić ističe da koliko god da su LGBT osobe stigmatizovane i diskriminisane u crnogorskom društvu, činjenica je da među istopolnim zajednicama postoji potpuna jednakost uspostavljene veze u odnosu na onu koja važi za osobe različitog pola.

- Također, ovakve veze su trajne, što je uslov kod priznavanja vanbračne zajednice. U zajednicama osoba istog ili različitog pola uspostavljaju odnose koji ukazuju na potpuno istu ili bitno sličnu situaciju. Stoga je očigledno da osobe različitog pola u vanbračnoj zajednici imaju povoljniji tretman u odnosu na osobe istog pola u istoj ili bitno sličnoj situaciji, smatra Kojić.

On navodi da će zakonodavac i dalje morati da dokaže da postoji objektivno i razumno

opravdanje za postojanje razlike u tretmanu prema ljudima zbog njihovog pola ili seksualne orijentacije.

- Imajući i u vidu međunarodnu praksu Komiteta Ujedinjenih nacija za ljudska prava i Evropskog suda za ljudska prava, ovo će predstavljati gotovo nemoguć zadatak. Primjera radi, da bi opravdala razliku u tretmanu, u pravnom predmetu Karner protiv Austrije, tužena država Austrija je istakla tumačenje po kojem su osporena zakonska rješenja imala za cilj zaštitu porodice u tradicionalnom smislu. Međutim, Evropski sud za ljudska prava je konstatovao da je u konkretnom slučaju došlo do povrede Evropske konvencije i bio na stanovištu da zakonsko razlikovanje nevjenčanih istopolnih i heteroseksualnih parova predstavlja diskriminaciju i povredu Evropske konvencije. Ovakav stav, sud je potvrdio i u veoma sličnom slučaju Kozak protiv Poljske iz marta 2010 godine, zaključio je Kojićić.

Zeković i Kojićić su ponovili da je odredba Porodičnog zakona suprotna načelu zabrani diskriminacije po bilo kom osnovu, kako je to proklamovano Ustavom, te da je osporeni član u suprotnosti sa Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije, Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, kao i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

T. R.

Nema razumnog objašnjenja

- Na strani zakonodavca ne postoji objektivno i razumno opravdanje, niti postoji legitimni cilj za takvo razlikovanje. Argumenti o očuvanju moralnih i tradicionalnih porodičnih vrijednosti ne mogu biti opravdanje u slučaju vanbračne zajednice. Čak i ako bi se desilo da Ustavni sud proglasi legitimnim i razumnim stavove o zaštiti morala i tradicionalnim porodičnim vrijednostima, i da pojam vanbračne zajednice i dalje ostane ograničen na osobe različitog pola, takav stav ne bi bio srazmjeran cilju kome se teži, dodao je Kojićić.

Bez zaštite od porodičnog nasilja

Kojićić napominje da "definisanje vanbračne zajednice, kao zajednice života muškarca i žene koja traje duže, potpuno diskriminiše homoseksualne parove".

- Takvo rješenje ograničava njihova prava i jasno potvrđuje da osobe različitog pola u vanbračnoj zajednici imaju povoljniji tretman u odnosu na osobe istog pola, a koje se nalaze u istoj ili bitno sličnoj situaciji. Parovi u istopolnim zajednicama ne mogu da uživaju pravo na izdržavanje, prava na porodičnu penziju, boračku i invalidsku zaštitu, nastavljanje korišćenja zakupljenog stana i poslije smrti zakupca, zaštitu od nasilja u porodici, objasnio je Kojićić.

Dominantno (11. strana)

Institucije u svojstvu subjekta:

Ekspert, Evropska Komisija EK, Ustavni sud Crne Gore, Evropska unija EU, Ujedinjene Nacije UN, Evropski sud za ljudska prava Strazbur

Osobe u svojstvu subjekta:

Aleksandar Zeković, Jovan Kojićić

Teme:

Društvo » Društvene grupe, Sudstvo
Spoljna politika » Evropska unija (EU)
Unutrašnja politika » Ustav

ЗЕКОВИЋ И КОЈИЧИЋ ЗА „ДАН“ ОЦЈЕЊУЈУ ДА ПОРОДИЧНИ ЗАКОН ЖИГОИШЕ СЕКСУАЛНЕ МАЊИНЕ У ЦРНОЈ ГОРИ

Четири зида крију истополне заједнице

• Законодавац ће Уставном суду морати да докаже да постоји објективно и разумно оправдање за постојање разлике у третману према људима због њиховог пола или сексуалне оријентације, каже Којичић

Истраживач кршења људских права и слобода Александар Зековић оцијенио је да су хомофобија и стигматизација сексуалних мањина изузетно изражене у Црној Гори, због чега је ова популација приморана да живи „невидљивим“ начином живота. Он је „Дану“ изјавио да је „за многе од њих много је прихватљивији таковани двоструки начин живота од тога, него да се у средини гдје живе сазнало за њихову сексуалну оријентацију.“

Зековић и члан Европске комисије за права сексуалне оријентације Јован Којичић проишле седмице су поднели иницијативу Уставном суду за оцјену уставности и законитости одредбе Породичног закона, којом је ванбрачна заједница дефинисана као „заједница мушкарца и жене“, за шта тврде да је супротно црногорском уставу, али и бројним међународним документима, које обавезују Црну Гору.

— Ово, свакако, не доприноси заштити „морала“ грађана, нити традиционалним вриједностима породице, коју наводно законодавац штити. Припремили смо детаљну анализу оспореног члана Породичног закона. Кроз више од двадесет различитих аргумената ми смо се у иницијативи позвали на релевантно међународно право. Нудимо исто толико аргумената и када је у питању национална пракса, и све то детаљно образлажемо у материјалу који планирамо да објавимо у форми књиге. Неке аргументе ћемо оставити за сами крај, да би сачували континуитет позиције да аргументовано заступамо ставове из наше иницијативе, поручује Зековић.

Он појашњава да Породични закон не дозвољава истополним паровима да уживају било које право које проистиче из брака или ванбрачне заједнице.

— Истополне заједнице немају законски статус, односно нијесу правно заштићене. Са друге стране, ванбрачна заједница између особа различитог пола изједначена је са брачном заједницом у погледу права на међусобно издржавање и других имовинско-правних односа. Људска права, де-

Зековић

мократија и владавина права представљају основна начела на којима почива Европска унија, што се односи и на ЛГБТ популацију. Лисабонски уговор такође доноси значајне промјене у погледу начела једнакости и забране дискриминације по основу сексуалне оријентације, каже Зековић додајући да „на глобалном нивоу такође постоје примјери који указују да црногорско законодавство није усклађено са међународним правом које је обавезује“.

Којичић истиче да колико год да су ЛГБТ особе стигматизоване и дискриминисане у црногорском друштву, чињеница је да међу истополним заједницама постоји потпуна једнакост успостављене везе у односу на ону која важи за особе различитог пола.

— Такође, овакве везе су трајне, што је услов код признавања ванбрачне заједнице. У заједницама особа истог или различитог пола успостављају односи који указују на потпуно исту или битно сличну ситуацију. Стога је очигледно да особе различитог пола у ванбрачној заједници имају повољнији третман у односу на особе истог пола у истој или битно сличној ситуацији, сматра Којичић.

Он наводи да ће законодавац ће морати да докаже да постоји објективно и разумно оправдање за постојање разлике у третману према људима због њиховог пола или сексуалне оријентације.

— Имајући у виду међународну праксу Комитета Уједињених нација за људска права и Европског суда за људска права, ово ће представљати готово немогућ задатак. Примјера ради, да би оправдала разлику у третману, у правном предмету Карнер против Аустрије, тужена држава Аустрија је истакла тумачење по којем су

Којичић

Нема разумног објашњења

— На страни законодавца не постоји објективно и разумно оправдање, нити постоји легитимни циљ за такво разликовање. Аргументи о очувању моралних и традиционалних породичних вриједности не могу бити оправдање у случају ванбрачне заједнице. Чак и ако би се десило да Уставни суд прогласи легитимним и разумним ставове о заштити морала и традиционалним породичним вриједностима, и да појам ванбрачне заједнице и даље остане ограничен на особе различитог пола, такав став не би био сразмјеран циљу коме се тежи, додао је Којичић.

оспорена законска рјешења имала за циљ заштиту породице у традиционалном смислу. Међутим, Европски суд за људска права је констатовао да је у конкретном случају дошло до повреде Европске конвенције и био на становишту да законско разликовање невјенчаних истополних и хетеросексуалних парова представља дискриминацију и повреду Европске конвенције. Овакав став, суд је потврдио и у веома сличном случају Козак против Пољске из марта 2010 године, закључио је Којичић.

Зековић и Којичић су поновили да је одредба Породичног закона супротна начелу забрани дискриминације по било ком основу, како је то прокламовано Уставом, те да је оспорени члан у супротности са Повељом о основним правима Европске уније, Међународним пактом о грађанским и политичким правима, као и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода.

Т. Р.

ЗИДАЊЕ СКАДРА

ПИШЕ: ЧЕДОМИР АНТИЋ

Наша мегаломанија

Некако увијек око прославе Светог Саве постанемо свједоци новог напада на легитимна политичка права српског народа.

Нијесу то судије, нити новинари жуте штампе који дозвољавају себи да једног српског црквеног великодостојника пореде са Осамом бин Ладеном, вођом највешће терористичке организације нашег времена. Једновремено, управо великодостојник једне друге вјероисповести редовно, у оквирима јасне политичко-медијске стратегије, напада на симболе једне демократске, уставне државе. Политички представници Муслимана и Бошњака у Србији учествују у власти. Иако су прихватили статус националне мањине и права која су у пракси већа него права Срба у Федерацији БиХ или у Црној Гори, сада су Србији испостављени сви они захтјеви који су српском народу свуда оспоравани. Све смета: Босна траба да буде унитарна и „грађанска“, Србија са српском већином од 90 одсто треба да постане федерална и двонационална. Српску треба укинути, Санџак створити. Пољумјесеце ставити на заставу „грађанског“ региона (мада га никада нијесу симболизовали): грб са круном и крстом скинути из заставе државе која их је баштирила вијековима. Гдје нема проблема, биће произведени: баш као и наводни геноцидни пасуси из Гараганиновог „Начертанија“, управо као што ће државни празник бити представљен као наметање вјере. Коначно, како објаснити некема да не потиче од локалних Илира ако су се преци 75 одсто припадника његовог народа доселили из других крајева, а прије свега из Старе Херцеговине, Зете и Црне Горе? Али све то није важно. Када један великодостојник брани своју цркву, обновљену на мјесту на коме је постојала у давнина, онда му траже дозволе као да подиже киоск у сред Горице. Други за отворену политику провокација и осамостаљења добија видљиву подршку појединих страних дипломата и побожну пажњу медија демократске Србије.

Дуго сам се питао који је то велики недостатак српског друштва који је допринио и омогућио да тако велики број наших сусједа и Великих сила спремно и без нарочитих тешкоћа могу да имају тако непријатан и неистинит приступ према нама. На основу веома краткотрајног разматрања лако је могуће примјетити да је темељни недостатак нашег народа и посебно његових елита управо мегаломанија. Многи наши „европејци“ и „реформисти“ спремно су да забораве на основне народне и државне интересе, они често потицају и руглу извржавају сопствени народ, али у исто вријеме великом већином вјерују да су супериорни у односу на своје стране саговорнике. Амерички и европски представници често користе такве охоло ставове и подилазе сујети својих српских саговорника. Замисао о „лидерству“ у региону, па чак и у Европи, најбоље и скоро увијек прихватају у Београду. Међу вајним српским националистима провладала слично расположење. Њих је још Брозев режим свео на статус хобија. Зато их у суштини не занима будућност и борба за њу. Филателисти пореде своје поштанске

марке и размишљају ко има бољу и вреднију колекцију. Наши националисти размјењују страхове и пореде фрустрације. Прво оцјене тежину постојећег, увијек лошег, сваки пут све горег стања. Затим почне такмичење у кукњици и надгорњавање у екстремизму. Сјећам се како су једном у Народној скупштини расправљали о заједничкој држави Србије и Црне Горе. Послије два дана радикали и ДСС-овци још увијек нијесу били стигли до 1918. године, а пошли су од досељавања српског народа на Балкан. Недавно сам учествовао на једној конференцији посвећеној српско-хрватским односима. Све је било почело добро: озбиљни аргументи, нема мантри о европјеству, ранијим злочинима, братству или југословенству; а онда је за само један трен маска рационалности одлучно одбачена. Преовладало је мишљење према коме не можемо говорити о српско-хрватским односима, када Хрвати „не постоје“!? Шта рећи на ово?

Тако се завршила и ова светосавска недеља. У Црној Гори неки се политичари посебно занимају за темељно ружење православног цркве. За то вријеме у Београду им подршку даје разноразна булумента — „брат“, „роба“, пријатеља из времена ОССОЈ-а (Брозовог Комсомола), разних бивших косоваца прерушених у новинаре, мундијалисте и интелектуалце који су послје радног стажа проведених у кидању глава сада помислили како је дошло вријеме да од Срба бране друштвену савјест — а Светог Саву нема ко да брани. Кисјела је била одбрана државног празника од стране актуелне државе. Министар изгледа није начисто да ли је у питању државни празник или црквена слава. На неколико који смо јавно објашњавали да је ријеч о консензусом прохваћеном државном празнику, па још добронамјерно указали на чињеницу да је Свети Сава био признат и слављен од других народа и држава, наишли смо на јединствени фронт мржње. Очекивана национална сновиђења која су стигла као реакција читалаца — припадника других народа, употпунила је јединствена халуцинација њихових српских сапатника и колега. Већина њих инсистира да Свети Сава не може бити слављен и прихваћен од других народа када исти у суштини „не постоје“.

И, наравно, да се у таквим условима, са таквим сусједима, опозицијом и присталицама београдске политичке елите разликују углавном по стратегији којом приступају подјели власти и њеној потпуној експлоатацији. Зато овдје пролази недопустив став турске државе која би да арбитра у Новом Пазару, гдје јој не сметају барјаци Турске и БиХ, али зато њен министар тражи да се уклони застава Републике Српске са састанка одржаног уред Бањалуке. У Београду је одржан некакав скуп ЛДП-а. На њему као гости поносно сједе: министар из садашње владе који са пажњом слуша тајфунску критику на рачун своје странке, бивши замјеник премијера кога је Чедомир Јовановић својевремено тужио суду и, наравно, као слика европске будућности, пензионисани уdba — некадашњи управник логора.

Без заштите од породичног насиља

Којичић напомиње да „дефинисање ванбрачне заједнице, као заједнице живота мушкарца и жене која траје дужи, потпуно дискриминише хомосексуалне парове“.

— Такође рјешење ограничава њихова права и јасно потврђује да особе различитог пола у ванбрачној заједници имају повољнији третман у односу на особе истог пола, а које се налазе у истој или битно сличној ситуацији. Парови у истополним заједницама не могу да уживају право на издржавање, права на породичну пензију, борачку и инвалидску заштиту, настављање коришћења закупљеног стана и послје смрти закупца, заштиту од насиља у породици, објаснио је Којичић.

У ПРОЦЕДУРИ ЗАКОН О ПРИЗНАВАЊУ ИНОСТРАНИХ КВАЛИФИКАЦИЈА

Контрола страних диплома

Особе које су образоване у иностранству имаће могућност да се запосле у Црној Гори под истим условима као и црногорски држављани. Црна Гора ће ускоро добити закон о признавању иностраних квалификација за обављање регулисане професије. Тај документ се налази у скупштинској процедури.

Систем признавања иностраних образовних исправа у Црној Гори, како се наводи, није био заокружен, а није била обезбијеђена ни контрола квалитета стечених иностраних исправа.

— Доношењем закона уре-

диће се признавање иностраних квалификација за обављање регулисане професије и биће омогућено да се лица која су своје образовање стекла у иностранству запосле у Црној Гори под истим условима као и црногорски држављани, каже се у образложењу.

Тиме ће, како се оцјењује, доћи до подстицања запошљавања, повећања мобилности на тржишту и развоја тржишта рада.

Примјеном овог закона биће обезбијеђено да регулисане професије буду вредноване и у Европској унији.

Т. Р.

МИНИСТАР НАУКЕ НАСТАВЉА КОНСУЛТАЦИЈЕ

Влаховић о истраживању са Ђуровићем

Министар науке Сања Влаховић састаће се данас са председником Црногорске академије наука и умјетности академиком Момирком Ђуровићем. Састанак је, како је саопштено из тог ресора, дио првог круга консултација са научно-истраживачким установама.

— У првом кругу консултација министар Влаховић састаће се и са ректорима Универзитета Црне Горе и Универзитета „Медитеран“, као и са представницима научних института и самосталних приватних факултета, додаје се у саопштењу Министарства науке.

Подсјетимо, Влаховић је консултације отпочела прошле седмице и то састанком са ректором Универзитета Доња Горица Веселином Вукотићем.

Т. Р.